

Onderzoek naar de doorwerking van het rekenkameronderzoek naar het armoedebeleid in Sittard-Geleen

Rekenkamer
Sittard-Geleen

Samenstelling

Voorzitter

mr. Debbie Heesakkers

Leden

drs. Erwin Maussen

Kay van der Salm, MSc

Contact

Secretaris Debbie Steens

rekenkamer@sittard-geleen.nl

Postbus 18

6130 AA Sittard

[www.sittard-geleen.nl/Bestuur/
Gemeenteraad/Rekenkamer](http://www.sittard-geleen.nl/Bestuur/Gemeenteraad/Rekenkamer)

Colofon

Dit onderzoek is uitgevoerd door Ipsos I&O
in opdracht van de Rekenkamer
Sittard-Geleen.

Oktober 2025

Niets uit deze uitgave mag worden veelevoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande toestemming van de samensteller en in overleg met de opdrachtgever. Deze uitgave is met grote zorgvuldigheid samengesteld. Noch de samenstellers, noch de opdrachtgever zijn aansprakelijk voor eventuele schade als gevolg van onjuistheden en/of onvolkomenheden ten gevolge van het gebruik van deze uitgave.

Inhoudsopgave

1. Inleiding	5
1.1 Aanleiding	5
1.2 Onderzoeksvragen	5
1.3 Methode	6
1.4 Leeswijzer	7
2. Opvolging van aanbevelingen	8
2.1 Wat is besloten	8
2.2 Welke aanbevelingen zijn opgevolgd?	9
2.3 Oorzaken van wel- of niet opvolgen van aanbevelingen	25
3. Effect van de opvolging van aanbevelingen	27
3.1 Beleid	27
3.2 Monitoring en meten van effecten	28
3.3 Belangrijkste partners	29
3.4 Regelingen en instrumenten	30
3.5 Inzet middelen	30
4. Terugkoppeling aan de gemeenteraad	31
4.1 Wijze van terugkoppeling aanbevelingen	31
4.2 Ervaringen gemeenteraad met terugkoppeling aanbevelingen	32
5. Conclusies en aanbevelingen	34
5.1 Hoofdconclusie	34
5.2 Opvolging van aanbevelingen	34
5.3 Effecten van aanbevelingen	40
5.4 Terugkoppeling over opvolging aanbevelingen	41
5.5 Verbeteren opvolging aanbevelingen	42
5.6 Aanbevelingen	42
6. Bestuurlijke reactie	47
7. Nawoord	52

Bijlage A: Overzicht geraadpleegde documenten	53
Bijlage B: Geïnterviewde organisaties	54
Bijlage C: Overzicht overgenomen aanbevelingen	55

1. Inleiding

1.1 Aanleiding

In de periode februari 2020 tot en met januari 2021 deed de rekenkamer van de gemeente Sittard-Geleen onderzoek naar de doeltreffendheid van het armoede- en schuldhulpverleningsbeleid van de gemeente Sittard-Geleen. Op basis van dit onderzoek deed de rekenkamer 17 aanbevelingen om de doeltreffendheid van het armoede- en schuldhulpverleningsbeleid te verbeteren. De rekenkamer wil nu graag weten in hoeverre de aanbevelingen die zij deed zijn opgevolgd en in hoeverre dit heeft geleid tot een verbetering van de doeltreffendheid van het beleid. Zij wil dus graag weten wat de doorwerking is van het door haar uitgevoerde onderzoek.

1.2 Onderzoeksvragen

De centrale vraag die we met dit onderzoek willen beantwoorden is:

In welke mate heeft het onderzoek voldaan aan het doel dat de rekenkamer ermee voor ogen had: bijdragen aan een effectief armoede- en schuldhulpverleningsbeleid?

De deelvragen zijn:

- Hoe en in welke mate zijn de aanbevelingen van de rekenkamer overgenomen en opgevolgd?
- Op welke wijze heeft terugkoppeling aan de raad plaatsgevonden over de uitvoering van de aanbevelingen?
- Wat is het effect dat is bereikt door het uitvoeren van de aanbevelingen?
- Hoe kunnen gemeenteraad, college en de rekenkamer zelf de opvolging van aanbevelingen verder verbeteren?

1.3 Methode

Om de onderzoeksvraag en deelvragen te beantwoorden zijn verschillende onderzoeksmethoden ingezet. Deze lichten we hieronder toe.

Deskresearch

Voor inzicht in de manier waarop uitvoering is gegeven aan de overgenomen aanbevelingen uit het rekenkameronderzoek van 2021, is documentatie van de gemeente doorgenomen. Het gaat hierbij om onder andere beleidsplannen, begrotingen, raadsmemo's en collegebrieven. Deze documenten zijn aangeleverd door de ambtelijke organisatie, een overzicht staat in bijlage A.

Interviews

Er zijn interviews gehouden om verder te verdiepen op de resultaten van de deskresearch en de bevindingen uit de deskresearch te verifiëren. In de interviews is gesproken over hoe de aanbevelingen zijn opgevolgd en tot welke effecten dit heeft geleid. Zo is ingegaan op de veranderingen die men heeft gezien in het armoede- en schuldhulpverleningsbeleid in de jaren sinds het rekenkameronderzoek uit 2021. De te interviewen personen zijn aangedragen door de gemeente.

In totaal zijn zeven interviews afgenomen.

- Vier interviews met medewerkers van ketenpartners;
- Twee interviews met beleidsmedewerkers van de gemeente;
- Eén interview met de wethouder.

De gesprekken zijn digitaal gevoerd door middel van Microsoft Teams. Van elk gesprek is een verslag opgesteld. De geïnterviewden kregen de mogelijkheid deze te controleren op feitelijke onjuistheden. De verslagen zijn gebruikt bij de analyse en rapportage.

Vragenlijst onder raadsleden

Er is een vragenlijst uitgezet onder de gemeenteraadsleden. Doel van de vragenlijst was te meten in hoeverre gemeenteraadsleden zien dat de aanbevelingen zijn opgevolgd en of het armoede- en schuldhulpverleningsbeleid daardoor effectiever is geworden. Het betrof een online vragenlijst onder alle raadsleden. Tien van de 37 gemeenteraadsleden hebben de vragenlijst ingevuld.

Vijf gemeenteraadsleden die de vragenlijst hebben ingevuld komen uit GOB, de rest uit CDA, Stadspartij, SPA, lokaal Sittard-Geleen-Born en PIT. Daarmee hebben 6 van de 11 fracties gereageerd.

1.4 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 gaan we in op de opvolging van de aanbevelingen. Vervolgens kijken we in hoofdstuk 3 naar effecten van het opvolgen van aanbevelingen op het armoede- en schuldhulpverleningsbeleid. In hoofdstuk 4 bespreken we tot slot de terugkoppeling aan de raad.

2. Opvolging van aanbevelingen

2.1 Wat is besloten

Eind 2020 vond rekenkameronderzoek plaats om de doeltreffendheid van het armoede- en schuldhulpverleningsbeleid binnen de gemeente Sittard-Geleen te onderzoeken. Het rapport met de bevindingen uit dit rekenkameronderzoek is, samen met 17 aanbevelingen, aangeboden aan het college. Het college heeft vervolgens in een bestuurlijke reactie aangegeven hoe zij tegen de verschillende aanbevelingen aankijkt. Een overzicht hiervan vindt u in bijlage C.

In raadsbijeenkomsten op 8 en 12 april 2021 is het rekenkameronderzoek naar het armoede- en schuldhulpverleningsbeleid besproken. Daarin zei wethouder Schmitz in afwijking van de eerdere schriftelijke reactie toe om een nieuw beleidsplan armoede op te stellen.

De besluitvorming op basis van het onderzoek vond plaats in de raadsvergadering van 22 april 2021. De geformuleerde besluitvorming zoals die in april 2021 heeft plaatsgevonden is niet meer gelijk aan de huidige manier waarop de raad een besluit neemt t.a.v. een rekenkamerrapport.

Destijds heeft de raad besloten: 'aan de hand van de aanbevelingen afspraken te maken met het college over de op te leveren informatieproducten en prestatie-indicatoren'. De raad heeft hiermee geen eenduidig besluit genomen ten aanzien van de separate aanbevelingen noch een uitspraak gedaan over de (op onderdelen afwijkende) bestuurlijke reactie van het college. Hierdoor is niet helder wat er wel en wat er niet door de gemeenteraad is overgenomen.

Wij zullen in dit rapport dan ook alle aanbevelingen nalopen en aangeven wat hiermee is gebeurd. Voor de volledigheid zullen wij hierbij ook de mening van het toenmalige college vermelden.

2.2 Welke aanbevelingen zijn opgevolgd?

In deze paragraaf gaan we in op welke van de overgenomen aanbevelingen zijn opgevolgd. In de onderstaande tabel staat per aanbeveling of deze volledig of aangepast is overgenomen en of de aanbeveling wel, niet of deels is opgevolgd. In de rest van dit hoofdstuk wordt dit verder toegelicht en onderbouwd.

Tabel 2.1 *Overzicht uitvoering overgenomen aanbevelingen*

Aanbeveling	Voorstel college om over te nemen?	Opgevolgd?
Beleid		
Maak een beleidsplan voor de periode vanaf 2020. Neem hierin een duidelijke definitie van armoede op.	Voorstel college om niet over te nemen, uiteindelijk toezegging van wethouder om dit wel te doen.	Ja
Monitoring en effecten		
Richt een monitor in om het effect van de interventies van het armoedebeleid te meten. Start de nieuwe beleidsperiode met een nulmeting. Daarnaast wordt de mate waarin inwoners met een laag inkomen gebruikmaken van de inkomensondersteunende maatregelen gemonitord.	Aangepast overnemen: wel om een monitor in te richten, maar niet om doelgroepen in kaart te brengen.	Deels
Probeer de effecten van het beleid meetbaar te maken door formulering van indicatoren. Baken daarbij duidelijk af hoever de invloed van de gemeente gaat. Benoem ook de meer kwalitatieve doelstellingen waarop op inspanningsverplichting wordt verantwoord. Maak daarbij gebruik van leerpunten uit de ontwikkeling van de effectmeting voor schuldhulpverlening. Breng de vergelijkingen met voorgaande periodes.	Ja	Nee

Monitor vervolgens de indicatoren en gebruik deze weer als input voor verbeteringen in het beleid of de uitvoering. Op dat moment gaat de PDCA-cyclus transparanter werken.	Ja	Nee
Ontwikkel vanuit de doelstellingen prestatie-indicatoren die een duiding geven over de effecten van beleid. Ga daarbij niet uit van de inspanningsverplichting, maar van het te bereiken effect. Dit kan door bijvoorbeeld een samenloop van inspanningsverplichtingen als indicator te nemen.	Ja	Nee
Ga in het algemeen door met het uitvoeren van klanttevredenheidsonderzoeken om de effecten te meten. Zorg daarbij enerzijds voor een vaste set aan vragen om een trend te kunnen meten, en meet anderzijds ook afwisselend specifieke onderdelen waar bijzondere aandacht voor is.	Ja	Nee
Toets de plannen op de mate waarin de doelstellingen vertaald zijn naar prestatie-indicatoren en welke waarden aan deze indicatoren worden toegekend. Indien het niet mogelijk is om een indicator aan een doelstelling te koppelen, geef aan hoe er wel gerapporteerd kan worden over voortgang of effect.	Ja	Nee

Samenwerking en regie

Ga in gesprek met de ketenpartners voor verdere verbetering van de samenwerking en de werkwijze tussen de ketenpartners onderling en tussen de gemeente en de ketenpartners.	Aangepast overnemen: wel het gesprek met de ketenpartners voor de samenwerking, maar niet over het verschil tussen de beleving en feitelijke cijfers.	Ja
Investeer in betekenis geven aan de gemeentelijke regiefunctie, binnen de gemeente maar ook samen met de maatschappelijke partners.	Aangepast overnemen: de gemeente gaat kijken wat maatschappelijke partners er onder verstaan en wat de gemeente daarin kan betekenen.	Ja
Ga na of en wat er dan anders dient te gaan ten opzichte van de huidige invulling van de regierol van de gemeente.	Ja	Ja
Bij organisaties waar een subsidierelatie mee is op het gebied van armoede en schulden wordt transparant gemaakt wat de doelen en taken zijn. Daarnaast wordt gekeken of Burgerkracht Limburg organisaties kan ondersteunen om dit helder te krijgen.	Aangepast overnemen: Alleen als er een subsidierelatie is maar geeft de gemeente aan dan zijn doelen en taken ook bekend.	Ja

Instrumenten en regelingen

Zzp'ers en ondernemers met schulden vallen nu tussen wal en schip. Hiervoor dient een aparte opdracht te worden verstrekt. Het helpen van ondernemers met schulden vereist specifieke expertise. De instroom vanuit bijvoorbeeld Tozo kan extra inzichten opleveren voor de gemeente omtrent het vormgeven van deze dienstverlening. Benut die kans.	Ja	Ja
--	----	----

Begroting

De ambitie om de cirkel van armoede te doorbreken en meer verborgen doelgroepen te bereiken, kan op kortere termijn betekenen dat de kosten van de regelingen behoorlijk kunnen gaan stijgen. Dit is dus een potentieel financieel risico. Op de langere termijn kunnen de kosten dan eventueel gaan dalen. Hou hier rekening mee in de begroting. Dit geldt ook voor financiële gevolgen van de coronacrisis.	Ja	Ja
--	----	----

Informatie naar de gemeenteraad

Maak duidelijke afspraken over de informatieproducten die in elke fase rond besluitvorming opgeleverd dienen te worden. Maak ook afspraken als gemeenteraad hoe, wanneer en op welke wijze men geïnformeerd wil worden over de voortgang. Neem als gemeenteraad het initiatief hierin.	Ja	Deels
--	----	-------

2.2.1 Beleid

Tabel 2.2 Aanbeveling van rekenkamer voor beleid

Aanbeveling	Overgenomen?	Opgevolgd?
Beleid		
Maak een beleidsplan voor de periode vanaf 2020. Neem hierin een duidelijke definitie van armoede op.	Voorstel college om niet over te nemen, uiteindelijk toezegging van wethouder om dit wel te doen.	Ja

Deze aanbeveling is opgevolgd. De raad stemde op 16 december 2021 in met het Beleidsplan Armoede en Schulden 2022-2026 en het bijbehorende financiële kader voor vernieuwing en versterking van het beleid. Met dit beleidsplan wordt ingezet op het voorkomen van armoede en schulden, het bieden van een beter toekomstperspectief,

het kunnen meedoen zonder belemmeringen en het versterken van de samenwerking tussen alle betrokken partners. Daarnaast is in het eerste hoofdstuk van het Beleidsplan Armoede en Schulden uitgebreid beschreven wat de definitie van armoede en problematische schulden is voor de gemeente Sittard-Geleen. Hierdoor is er een gezamenlijk beeld wie de doelgroep is voor het beleid van armoede en schulden.

2.2.2 Monitoring en meting van effecten

Tabel 2.3 Aanbevelingen van rekenkamer over monitoring en effecten van armoede- en schuldhulpverleningsbeleid

Aanbeveling	Overgenomen?	Opgevolgd?
Monitoring en effecten		
Richt een monitor in om het effect van de interventies van het armoedebeleid te meten. Start de nieuwe beleidsperiode met een nulmeting. Daarnaast wordt de mate waarin inwoners met een laag inkomen gebruikmaken van de inkomensondersteunende maatregelen gemonitord.	Aangepast overgenomen: wel om een monitor in te richten, maar niet om doelgroepen in kaart te brengen.	Deels
Probeer de effecten van het beleid meetbaar te maken door formulering van indicatoren. Baken daarbij duidelijk af hoever de invloed van de gemeente gaat. Benoem ook de meer kwalitatieve doelstellingen waarop op inspanningsverplichting wordt verantwoord. Maak daarbij gebruik van leerpunten uit de ontwikkeling van de effectmeting voor schuldhulpverlening. Breng de vergelijkingen met voorgaande periodes.	Ja	Nee
Monitor vervolgens de indicatoren en gebruik deze weer als input voor verbeteringen in het beleid of de uitvoering. Op dat moment gaat de PDCA-cyclus transparanter werken.	Ja	Nee

Ontwikkel vanuit de doelstellingen prestatie-indicatoren die een duiding geven over de effecten van beleid. Ga daarbij niet uit van de inspanningsverplichting maar van het te bereiken effect. Dit kan door bijvoorbeeld een samenloop van inspanningsverplichtingen als indicator te nemen.	Ja	Nee
Ga in het algemeen door met het uitvoeren van klanttevredenheidsonderzoeken om de effecten te meten. Zorg daarbij enerzijds voor een vaste set aan vragen om een trend te kunnen meten, en meet anderzijds ook afwisselend specifieke onderdelen waar bijzondere aandacht voor is.	Ja	Nee
Toets de plannen op de mate waarin de doelstellingen vertaald zijn naar prestatie-indicatoren en welke waarden aan deze indicatoren worden toegekend. Indien het niet mogelijk is om een indicator aan een doelstelling te koppelen, geef aan hoe er wel over gerapporteerd kan worden over voortgang of effect.	Ja	Nee

Indicatoren en het meten van effecten

De aanbevelingen die betrekking hebben op het opstellen van prestatie-indicatoren en het meten van effecten van beleid met behulp van indicatoren en daarmee bijsturen zijn niet opgevolgd. In het hoofdstuk 'Meten en Beleven' van het Beleidsplan Armoede en Schulden 2022-2026 [p. 25], is beschreven dat de gemeente de effecten van het armoede- en schuldhulpverleningsbeleid nog niet in meetbare, kwantitatieve doelen uitdrukt. De reden hiervoor is dat de gemeente aangeeft dat hiervoor meer onderzoek nodig is. In het beleidsplan wordt vervolgens verwezen naar het uitvoeren van een onderzoek naar

passende meetindicatoren in 2022 en het uitvoeren van een nulmeting in 2023. Er is geen rapport van dit onderzoek beschikbaar en er heeft geen nulmeting plaatsgevonden in 2023.

In de notitie Voortgang Beleidsplan Armoede en Schulden 2022-2026 staat beschreven dat op basis van voortschrijdend inzicht en de huidige maatschappelijke situatie de themabijeenkomst wordt gezien als de meest effectieve manier om te rapporteren over het armoedebeleid. Ze maken geen gebruik van meetbare indicatoren.

Er wordt jaarlijks een themabijeenkomst georganiseerd voor raadsleden over het armoede- en schuldhulpverleningsbeleid. In de notitie Voortgang Beleidsplan Armoede en Schulden wordt aangegeven dat tijdens de themabijeenkomst beleidsmedewerkers en het college met de raad in gesprek gaan over de ontwikkelingen naar aanleiding van het Beleidsplan Armoede en Schulden. Ook is het de bedoeling dat het meten van de effecten van de acties van het beleidsplan aan bod komt en dat samen met de raad naar verdere invulling van de informatievoorziening naar de raad rondom het Beleidsplan Armoede en Schulden wordt gekeken. Alle raadsleden kunnen meedoen aan de themabijeenkomst. Ook worden sprekers en/of partners uit het veld uitgenodigd om activiteiten in het kader van het armoede- en schuldhulpverleningsbeleid toe te lichten. Voorbeelden van activiteiten zijn Geldfit, pilots op de rit en samen kuldig. De eerste themasessie was in het najaar van 2023. Vanaf 2024 vindt de bespreking van het armoede- en schuldhulpverleningsbeleid plaats tijdens de themasessie Dashboard Sociaal Domein. Het Dashboard Sociaal Domein wordt bij monitoring van doelgroepen verder toegelicht.

In de eerste themasessie in 2023 zijn de volgende onderdelen behandeld:

- Beleidsplan Armoede en Schulden;
- Kijkje in de praktijk: Waar staan we nu?;
- Landelijke en lokale ontwikkelingen op het gebied van Armoede en Schulden;
- Informatievoorziening;
- Doorkijk naar 2024.

In de themasessie komt daarmee vooral aan de orde welke activiteiten en/of projecten in het kader van het armoede en schuldhulpverleningsbeleid zijn uitgevoerd en niet wat met deze activiteiten is bereikt. De gemeente geeft aan dat de tijd te kort is na de start van de activiteiten om resultaten van activiteiten en/of projecten inzichtelijk te maken. Ook wordt aangegeven waar raadsleden informatie kunnen vinden over het armoede en schuldhulpverleningsbeleid.

Deze informatie is op diverse plaatsen terug te vinden, maar betreft ook hier met name informatie op activiteitsniveau en algemene informatie over het aantal mensen dat onder de doelgroep van het armoede en schuldhulpverleningsbeleid valt. Op ad-hocbasis wordt voor sommige activiteiten gerapporteerd over het gebruik.

In de programmabegroting van 2025 staat wederom beschreven dat de gemeente van plan is om gemeentebreed aan de hand van meetbare doelen indicatoren op te stellen om de realisatie van deze doelen te monitoren. Er zijn echter nog geen indicatoren geformuleerd, benoemd wordt dat hier in de programmabegroting van 2026 op teruggekomen wordt [p. 12-13]. Wel zijn voor enkele subprogramma's indicatoren gedefinieerd, zoals voor vroegsignalering.

Monitoring van doelgroepen

De aanbeveling om een monitor op te zetten waarbij doelgroepen voor het armoede- en schuldhulpverleningsbeleid in beeld worden gebracht, is deels uitgevoerd. In het Dashboard Sociaal Domein is een tabblad Armoedemonitor opgenomen. De overige tabbladen gaan over Wmo, Jeugd en Participatie. Het dashboard met daarin de Armoedemonitor beheert Vidar.

Het tabblad Armoedemonitor bevat de volgende informatie:

- sociaal minimum: aantal huishoudens tot of onder 120 procent van het sociaal minimum, aantal kinderen in deze huishoudens, inkomstenbron en samenstelling van deze huishoudens;
- personen in schuldsanering.

Deze informatie is niet gekoppeld aan de doelen uit het beleidsplan en bevat geen specifieke doelgroepen. Het geeft wel inzicht in de totale grootte van de doelgroep van het armoede- en schuldhulpverleningsbeleid.

De informatie in de Armoedemonitor is beperkt. In andere gemeenten wordt bijvoorbeeld nog het gebruik van minimaregelingen, informatie per wijk en de beleving van armoede opgenomen in een Armoedemonitor.

Klanttevredenheidsonderzoek

De aanbeveling om de klanttevredenheidsonderzoeken voort te zetten is niet opgevolgd. Er hebben geen brede klanttevredenheidsonderzoeken plaatsgevonden waarbij de doelgroep van het armoede- en schuldhulpverleningsbeleid is bevraagd over de tevredenheid met de dienstverlening.

2.2.3 Samenwerking met belangrijkste partners en regie vanuit gemeente

Tabel 2.4 Aanbevelingen van rekenkamer op samenwerking en regie

Aanbeveling	Overgenomen?	Opgevolgd?
Samenwerking en regie		
Ga in gesprek met de ketenpartners voor verdere verbetering van de samenwerking en de werkwijze tussen de ketenpartners onderling en tussen de gemeente en de ketenpartners.	Aangepast overgenomen: wel het gesprek met de ketenpartners voor de samenwerking, maar niet over het verschil tussen de beleving en feitelijke cijfers.	Ja
Investeer in betekenis geven aan de gemeentelijke regiefunctie, binnen de gemeente maar ook samen met de maatschappelijke partners.	Aangepast overgenomen: de gemeente gaat kijken wat maatschappelijke partners er onder verstaan en wat de gemeente daarin kan betekenen.	Ja
Ga na of en wat er dan anders dient te gaan ten opzichte van de huidige invulling van de regierol van de gemeente.	Ja	Ja
Bij organisaties waar een subsidierelatie mee is op het gebied van armoede en schulden wordt transparant gemaakt wat de doelen en taken zijn. Daarnaast wordt gekeken of Burgerkracht Limburg organisaties kan ondersteunen om dit helder te krijgen.	Aangepast overgenomen: alleen als er een subsidierelatie is maar geeft de gemeente aan dan zijn doelen en taken ook bekend.	Ja

In het raadsvoorstel bij het Beleidsplan Armoede en Schulden is aangegeven dat maatschappelijke partners en adviesraden actief zijn betrokken bij het opstellen van het beleidsplan. De geïnterviewde partners geven ook aan dat dit is gebeurd.

De gemeente Sittard-Geleen heeft de sociale dienst ondergebracht bij Vidar. Vidar is sinds 1 januari 2021 de naam voor de sociale diensten van de gemeenten Sittard-Geleen, Stein en Beek. Vidar is een gezamenlijke regeling en ondersteunt inwoners van Sittard-Geleen, Stein en Beek bij het vinden van werk, het krijgen van een inkomen, het ontwikkelen van vaardigheden en het ontdekken van hun talenten.

Ongeveer tegelijkertijd met het uitkomen van het rapport hebben er verschuivingen binnen Vidar plaatsgevonden rondom het thema bestaanszekerheid en schuldhulpverlening. Er is meer aandacht naar het thema toegegaan en op de functie van beleidsmedewerker bestaanszekerheid is een nieuwe medewerker gekomen. Deze was al werkzaam binnen Vidar. Volgens geïnterviewden geeft dit een stevige impuls aan de samenwerking tussen betrokken partijen en wordt hierdoor de regie voor de gemeente gevoerd.

Regie voeren

De aanbeveling om betekenis te geven aan de regiefunctie van de gemeente is opgevolgd. De gesproken beleidsmedewerkers van Vidar geven aan dat zij naar aanleiding van het rekenkameronderzoek en de aanbeveling om meer regie te voeren in gesprek zijn gegaan met de ketenpartners. In deze gesprekken is gekeken op welke manier Vidar daar voor de gemeente invulling aan kan geven. De gesprekken zijn een continu proces waarbij de gemeente en ketenpartners rondom verschillende thema's met elkaar in gesprek blijven, vanuit het principe van een lerende organisatie.

Er wordt nog ruimte voor doorontwikkeling van de regierol gezien. Op dit moment betekent de regierol vooral ook het faciliteren van de samenwerking. In de doorontwikkeling zou dit ook bij één van de grotere samenwerkingspartners belegd kunnen worden. De gemeente kan dan wat meer op afstand staan.

Samenwerken

De aanbeveling om in gesprek te gaan en de samenwerking tussen en met ketenpartners te verbeteren is opgevolgd. Voor de samenwerking tussen de gemeente en de ketenpartners is de werkgroep bestaanszekerheid opgericht. Hieraan nemen Vidar en de belangrijkste ketenpartners deel. Deze werkgroep komt elke drie weken samen. Binnen deze werkgroep kennen de verschillende partijen elkaar goed en weten de ketenpartners elkaar dus ook te vinden. De gemeente heeft als doel om in gelijkwaardigheid te werken. De agenda voor de werkgroep bepaalt Vidar daarom ook samen met de partners. Naast deze

werkgroep is er eens per kwartaal een bredere bijeenkomst voor partners op het gebied van bestaanszekerheid.

De geïnterviewden hebben allen regelmatig contact met de beleidsmedewerkers van Vidar, de beleidsmedewerker van de gemeente en de wethouder over wat zij signaleren in de gemeente op het gebied van bestaanszekerheid.

De aanpak vroegsignalering is een voorbeeld van de samenwerking tussen verschillende organisaties bij de aanpak van schulden. Wanneer inwoners betaalachterstanden hebben voor bijvoorbeeld de huur of energielasten, gaat er een bericht naar Vidar. Vidar beoordeelt aan de hand van een beoordelingskader de urgentie van de situatie. Bij een urgente melding volgt een gezamenlijk huisbezoek van Partners in Welzijn (PIW) en Kredietbank Limburg (KBL), zodat verschillende expertise wordt ingezet. In de opvolging wordt gekeken of professionele ondersteuning nodig is. Na evaluatie van de aanpak voor vroegsignalering is Vidar als schakel uit het proces gehaald.

Rolverdeling, doelen en resultaten

De aanbeveling die betrekking heeft op transparantie in doelen en taken voor organisaties die subsidie ontvangen is opgevolgd.

In de subsidieregeling professionele instellingen 2025 en de subsidieregeling vrijwilligersorganisaties 2024 is afgebakend wat de gemeente verwacht van de subsidieontvanger. De geïnterviewde ketenpartners geven aan dat het voor hen duidelijk is wat de doelen zijn van hun organisatie. De doelen van de gemeente op het gebied van armoede- en schuldhulpverleningsbeleid zijn bij diezelfde groep minder bekend.

De rolverdeling tussen de gemeente en ketenpartners is niet veel veranderd de afgelopen jaren. De samenwerking tussen gemeente en partners is de afgelopen jaren geïntensiveerd volgens zowel geïnterviewde ketenpartners als medewerkers van de gemeente. Daardoor wordt ook sneller gehandeld als onverwachte situaties zich voordoen of nieuwe maatregelen geïntroduceerd worden. Dit ervaren gemeenten en ketenpartners bijvoorbeeld toen plotseling de energietoeslag uitgekeerd moest worden.

Vidar geeft aan dat de rolverdeling tussen Vidar en ketenpartners onderling een aandachtspunt blijft. Er zijn veel maatschappelijke initiatieven rondom armoede.

Het blijft belangrijk voor de gemeente om het overzicht te behouden en de samenwerking te faciliteren: wie is wie in het landschap en wie doet wat? Op dit moment speelt Vidar een grote rol in het behouden van dit overzicht en het faciliteren van de samenwerking.

2.2.4 Instrumenten en regelingen

Tabel 2.5 Aanbevelingen van rekenkamer over instrumenten en regelingen

Aanbeveling	Overgenomen?	Opgevolgd?
Instrumenten en regelingen		
Zzp'ers en ondernemers met schulden vallen nu tussen wal en schip. Hiervoor dient een aparte opdracht te worden verstrekt. Het helpen van ondernemers met schulden vereist specifieke expertise. De instroom vanuit bijvoorbeeld T kan extra inzichten opleveren voor de gemeente omtrent het vormgeven van deze dienstverlening. Benut die kans.	Ja	Ja

De aanbeveling om voor ondernemers schuldhulpverlening in te richten met specifieke expertise is opgevolgd. Schuldhulpverlening voor ondernemers is sinds 2021 een wettelijke taak van gemeenten. Dit is bedoeld voor (kleine) zelfstandigen die als natuurlijk persoon hoofdelijk aansprakelijk zijn voor hun schulden.

Medio 2021 is gestart met een pilot schuldhulpverlening voor ondernemers die is voortgezet tot eind 2021. In de collegebrief van week 1 in 2022 wordt aangegeven dat de pilot wordt verlengd tot eind 2022. Deze pilot is in vijf gemeenten uitgevoerd in opdracht van KBL. Uit de collegebrief:

"In het dagelijks bestuur van KBL is op 2 december 2021 afgesproken om de pilot tot eind 2022 te verlengen. Gebleken is dat het aantal hulpvragers in pilotperiode te laag was om hier voor toekomstig beleid conclusies aan te verbinden. In een verlengde pilotperiode kan er een representatieve ervaring worden opgedaan. Hierop wordt vervolgens schuldhulp voor ondernemers voor de toekomst gebaseerd. Ook zetten we extra in op de bekendheid van deze pilot bij het MKB."

In de collegebrief van week 28 van 2023 wordt aangegeven dat de pilot is geëvalueerd. Uit deze evaluatie kwam een voorstel voor de uitvoering van deze schuldhulpverlening en dit voorstel is overgenomen: er zijn twee gespecialiseerde bureaus gecontracteerd door middel van een raamovereenkomst voor de dienstverlening aan ondernemers.

2.2.5 Begroting

Tabel 2.6 Aanbeveling van rekenkamer over begroting

Aanbeveling	Overgenomen?	Opgevolgd?
Begroting		
De ambitie om de cirkel van armoede te doorbreken en meer verborgen doelgroepen te bereiken, kan op kortere termijn betekenen dat de kosten van de regelingen behoorlijk kunnen gaan stijgen. Dit is dus een potentieel financieel risico. Op de langere termijn kunnen de kosten dan eventueel gaan dalen. Hou hier rekening mee in de begroting. Dit geldt ook voor financiële gevolgen van de coronacrisis.	Ja	Ja

De aanbeveling dat er rekening moet worden gehouden met oplopende kosten vanwege 1) de inzet op preventie en vroegsignalering om de cirkel van armoede te doorbreken en 2) vanwege de coronacrisis, is opgevolgd.

Er wordt in de programmabegroting van 2022 rekening gehouden met een stijging in volume van verschillende dienstverleningsvormen waaronder schuldhulpaanvraag, als gevolg van de coronacrisis. Er is daarom extra budget vrijgemaakt voor de gemeenschappelijke regeling Kredietbank Limburg (KBL). In de programmabegroting van 2023 wordt aangegeven dat meer inwoners gebruikmaken van schuldhulpverlening en dat hierdoor de kosten oplopen. Dit zien we ook terug in de bijdragen voor de KBL. In de programmabegroting van 2024 en 2025 wordt niet specifiek gesproken over veranderingen in budgetten als gevolg van preventie en vroegsignalering. De totale budgetten voor de aanpak armoede en schulden worden ingezet.

De bijdrage van de gemeente Sittard-Geleen voor preventie, vroegsignalering en educatie aan de KBL neemt toe. Dit blijkt uit de meerjarenbegrotingen van de KBL de afgelopen jaren. Van 62.000 euro voor 2022 in de begroting van 2022-2024 voor preventie, vroegsignalering en educatie tot 521.000 euro voor 2027 in de begroting van 2025-2027.

2.2.6 Informatie naar de gemeenteraad

Tabel 2.7 Aanbeveling van rekenkamer voor informatievoorziening aan gemeenteraad

Aanbeveling	Overgenomen?	Opgevolgd?
Informatie naar de gemeenteraad		
Maak duidelijke afspraken over de informatieproducten die in elke fase rond besluitvorming opgeleverd dienen te worden. Maak ook afspraken als gemeenteraad hoe, wanneer en op welke wijze men geïnformeerd wil worden over de voortgang. Neem als gemeenteraad het initiatief hierin.	Ja	Deels

Afspraken over informatievoorziening

De aanbeveling om met de raad afspraken te maken over de informatievoorziening is deels opgevolgd. De informatievoorziening naar de raad op het gebied van armoede en schulden bestaat uit de onderstaande elementen. Deze zijn besproken in de eerste themabijeenkomst armoede en schulden:

- Dashboard Sociaal Domein, tabblad Armoedemonitor - Power BI;
- Jaarcijfers Kredietbank Limburg;
- Sittard-Geleen in Cijfers - Gemeente Sittard-Geleen;
- Raadsinformatiebrief, raadsmemo of collegebrief;
- Themasesie Dashboard Sociaal Domein.

Er zijn geen afspraken gemaakt over informatieproducten die de voortgang van specifieke projecten (bijvoorbeeld voor vroegsignalering, Geldfit of samen kundig) inzichtelijk maken. De helft van de gemeenteraadsleden die de vragenlijst heeft ingevuld, is niet bekend met de Armoedemonitor van Vidar. De helft die dat wel heeft, geeft aan deze af en toe te raadplegen.

De raadsleden zijn zelf verdeeld over de vraag of er afspraken gemaakt zijn over de informatievoorziening, zie onderstaande tabel.

Tabel 2.8 Er zijn duidelijke afspraken gemaakt over... (in aantallen)

	(helemaal) mee eens	neutraal	(helemaal) niet mee eens	weet niet/ geen mening
... de informatieproducten die in elke fase van besluitvorming opgeleverd dienen te worden.	4	2	2	0
...op welke wijze de raad wordt geïnformeerd over de voortgang van het armoedebeleid	2	1	2	3
...hoe vaak de raad wordt geïnformeerd over de voortgang van het armoedebeleid	2	2	2	2

Voortgang en inzicht in effecten

Plannen in het kader van het beleid armoede en schuldhulpverlening worden niet getoetst op doelen die vervolgens vertaald zijn naar prestatie-indicatoren. Er is geen eenduidige manier waarop activiteiten en projecten aan de gemeenteraad worden teruggekoppeld. De ene keer gebeurt dit in een collegebrief, een andere keer in een raadsinformatiebrief en weer een andere keer in een themasessie. Er is één voortgangsrapportage over het Beleidsplan Armoede en Schulden opgesteld, dit was begin 2023.

In de activiteiten en projecten die naar de gemeenteraad teruggekoppeld zijn, staan geen doelen met prestatie-indicatoren vermeld. De wijze waarop de gemeenteraad wordt geïnformeerd over de voortgang van de activiteiten en projecten wordt ook niet vermeld. In de stukken over projecten en activiteiten wordt incidenteel over de voortgang van deze projecten en activiteiten gerapporteerd en vrijwel nooit over effecten hiervan. Bijv. in de collegebrief van week 39, 2022 staat het aantal deelnemers aan het Volwassenfonds Sport & Cultuur naar leeftijd en geslacht. Er wordt echter niets gezegd over een bijdrage aan de doelstellingen die de gemeente heeft met het Volwassenfonds Sport &

Cultuur, zoals betere gezondheid, meedoen aan de samenleving en integraliteit.

Onderwerpen die in de raadsinformatiebrieven, raadsmemo of collegebrieven van de jaren 2021-2025 zijn besproken, zijn begrotingsstukken en jaarrekening van KBL en informatie over ingezette activiteiten en projecten. In de stukken naar de raad wordt geen relatie gelegd met doelstellingen uit het beleidsplan. Hierdoor is geen zicht op het bereiken van de doelen uit het beleidsplan.

Bij de volgende projecten is gerapporteerd aan de raad over de voortgang en/of resultaten:

- de aanpak van energiearmoede op de korte termijn, het betreft resultaten;
- het Volwassenfonds Sport en Cultuur, het betreft een evaluatie;
- de pilot vroegsignalering, het betreft een evaluatie.

In deze stukken, die zijn gedeeld met de raad, gaat men niet in op de gerealiseerde effecten van deze projecten. Wel op de behaalde resultaten en het aantal bereikte inwoners.

Raadsleden geven aan geen of beperkt zicht te hebben op de voortgang van het bereiken van de doelen van het armoedebeleid. In de toelichting geven raadsleden aan dat informatie onvoldoende details bevat of ze niet weten waar ze deze informatie kunnen vinden.

Tabel 2.9 De mate waarin raadsleden het eens of oneens zijn met de volgende stelling

	(helemaal) mee eens	neutraal	(helemaal) niet mee eens	weet niet/ geen mening
Ik heb zicht op de voortgang van het bereiken van de doelen uit het armoedebeleid.	1	2	3	2

2.3 Oorzaken van wel- of niet opvolgen van aanbevelingen

Een aanzienlijk deel van de overgenomen aanbevelingen betreft monitoring en het meten van effecten van beleid. Deze aanbevelingen zijn voor een groot deel niet opgevolgd. In deze paragraaf gaan we in op de genoemde redenen voor het wel- of niet opvolgen van aanbevelingen.

2.3.1 Redenen voor niet uitvoeren van aanbevelingen

Er worden drie hoofdredenen gegeven voor het niet uitvoeren van de aanbevelingen:

- armoedeproblematiek is complex en effecten zijn pas op langere termijn zichtbaar;
- het ontbreken van concrete aanknopingspunten in de aanbevelingen en hoe deze uitgevoerd moeten worden;
- er is weinig draagvlak voor meten, zowel bij college als ambtenaren. Zij stellen dat beleid merkbaar in plaats van meetbaar moet zijn.

Complexiteit van het domein en effecten pas op lange termijn zichtbaar

Uit de interviews komt naar voren dat in samenspraak met beleidsmedewerkers, bestuurders en de raad is besloten dat het opstellen van indicatoren voor het meten van effecten te lastig of zelfs onmogelijk is. Dit komt door de complexiteit van het armoedeprobleem en de verwachting dat effecten pas op de lange termijn inzichtelijk worden. Ook wordt aangegeven dat cijfers van het CBS twee jaar oud zijn.

Daarbij komt in de gesprekken naar voren dat de reikwijdte van de gemeente op het gebied van armoede en schulden als beperkt wordt ervaren. Dit bemoeilijkt het meten van de effecten van gemeentelijk beleid. Er wordt aangegeven dat gemeenten niet direct armoede en schulden kunnen verminderen, maar alleen kunnen verzachten door middel van bijvoorbeeld preventieve maatregelen. Dit sluit aan bij het standpunt van de VNG.¹

Er wordt aangegeven dat er evaluaties van pilotprojecten worden uitgevoerd. Er is bijvoorbeeld een evaluatie uitgevoerd van de pilot vroegsignalering. Deze evaluatie bleef echter beperkt tot de uitvoering en het bereik, de effecten werden niet geëvalueerd. Ook heeft er een evaluatie van het Volwassenfonds Sport en Cultuur plaatsgevonden, maar ook hier geldt dat er geen gerealiseerde effecten in kaart zijn gebracht.

---

¹[Schulden en armoede | VNG](#)

Concrete aanknopingspunten in de aanbevelingen

De ambtelijke organisatie had in de aanbevelingen van de rekenkamer graag meer concrete aanknopingspunten willen hebben voor het meetbaar maken van de effecten van beleid. Zij heeft behoefte aan adviezen over welke indicatoren in de praktijk goed bruikbaar zijn en wat de meerwaarde voor de praktijk van het gebruik van deze indicatoren is. Ook is er meer behoefte aan leren dan aan oordelen. Dit moet zich vertalen in de indicatoren en de rapportage hierover.

Beleid moet merkbaar zijn, voor meten is weinig draagvlak

Naast dat het opstellen van indicatoren als lastig wordt ervaren, wordt ook aangegeven dat indicatoren overbodig zijn. Beleid zou *“niet meetbaar maar merkbaar”* moeten zijn, de wethouder wil *“niet vinken maar vonken”*.

Om te laten zien wat de gemeente allemaal doet, is besloten om via themasessies met de raad terugkoppeling te geven over de uitvoering van verschillende activiteiten rondom het armoede- en schuldhulpverleningsbeleid. Daarnaast gaat de raad op werkbezoeken waarbij hij in de praktijk kan zien wat er gedaan wordt. Dit moet bijdragen aan de merkbaarheid van het beleid.

Of het beleid ook merkbaar is voor de doelgroep, mensen die in armoede leven, wordt niet inzichtelijk gemaakt voor de raad. De focus lijkt eerder op inspanningen (bijvoorbeeld het aantal huisbezoeken, verstrekte energietoelagen en de inzet van financiële maatjes), dan op de daadwerkelijke effecten van het beleid (mensen voelen zich beter geholpen of een daadwerkelijke afname van armoede en schulden).

2.3.2 Redenen voor het wel uitvoeren van aanbevelingen

De aanbevelingen die wel uitgevoerd zijn, lijken meer aan te sluiten bij de visie van ambtenaren en college hoe invulling te geven aan het beleid en bij wettelijke verplichtingen. Zo was het wettelijk verplicht om schuldhulpverlening voor ondernemers in te richten.

Daarnaast heeft er bij Vidar een verschuiving in capaciteit en aandacht voor het thema bestaanszekerheid plaatsgevonden. Een beleidsplan gaf richting aan de inzet van deze capaciteit. Deze richtte zich met name op de inzet samen met maatschappelijke partners. Hierdoor was samenwerking, regie en helderheid over taken gewenst en is dit daarom ook uitgevoerd.

3. Effect van de opvolging van aanbevelingen

De gemeenteraadsleden die de vragenlijst hebben ingevuld, denken over het algemeen dat de aanbevelingen van het rekenkameronderzoek hebben bijgedragen aan een beter armoede- en schuldhulpverleningsbeleid. Door een enkeling wordt ook de kanttekening over de complexiteit van armoedeproblematiek geplaatst.

Tabel 3.1 De mate waarin raadsleden het eens of oneens zijn met de volgende stelling

	(helemaal) mee eens	neutraal	(helemaal) niet mee eens	weet niet/geen mening
De aanbevelingen hebben bijgedragen aan een effectiever armoede- en schuldenbeleid.	6	2	1	1

In de volgende paragrafen wordt per subcategorie van de aanbevelingen aangegeven wat het effect is geweest op de doeltreffendheid van het beleid.

3.1 Beleid

Met het beleidsplan² dat is opgesteld naar aanleiding van het rekenkameronderzoek zet de gemeente in op het voorkomen van armoede en schulden, het bieden van een beter toekomstperspectief, het kunnen meedoen zonder belemmeringen en het versterken van de samenwerking tussen alle betrokken partners. Het beleid kent vooral globale doelstellingen en concrete activiteiten.

De gemeente geeft aan dat zij armoede niet kan oplossen, zij gaat immers niet over de hoogte van het inkomen. De gemeente kan de inwoners wel ondersteunen bij het zoeken naar werk met meer inkomen en verzachten van de armoede. Dit wordt ook wel pleisters plakken genoemd.

² Beleidsplan Armoede en Schulden 2022-2026 Samen werken aan kansen!, gemeente Sittard-Geleen

Geïnterviewden geven aan dat het beleid richting geeft aan de activiteiten op het gebied van armoede en schulden. Of het beleid ook richting geeft, is moeilijk inzichtelijk te krijgen omdat in rapportages over activiteiten geen link wordt gelegd met de doelstellingen uit het beleidsplan. Ook bij cijfers in het Dashboard Armoedemonitor, dat op verzoek van de gemeenteraad is ingericht, is geen link naar de doelstellingen uit het beleidsplan.

De globale doelen in het beleidsplan geven ambtenaren wel de flexibiliteit om activiteiten uit te voeren die passen binnen het beleid en die inspelen op actuele ontwikkelingen. Denk hierbij aan projecten voor energiearmoede en hoge inflatie.

3.2 Monitoring en meten van effecten

De aanbevelingen rondom monitoring en meten van effecten zijn niet uitgevoerd. Het is daarom ook niet inzichtelijk of doelen uit het beleid worden gehaald.

Doordat er beperkt wordt gemonitord en effecten niet worden gemeten, is het moeilijk vast te stellen in hoeverre het uitvoeren van de andere aanbevelingen tot doeltreffender beleid heeft geleid. Het monitoren en meten van beleidseffecten is bedoeld om, waar nodig, bij te kunnen sturen en middelen op de juiste plek in te zetten. Dit wordt momenteel niet overkoepelend en gestructureerd voor het gehele beleidsplan gedaan. Hierdoor wordt het niet inzichtelijk of alle afzonderlijke activiteiten bijdragen aan de doelen uit het beleidsplan.

Monitoring en het meten van effecten kan op verschillende niveaus plaatsvinden. Het kan op het totale beleidsplan, maar ook op het niveau van projecten en activiteiten binnen het beleidsplan. Denk hierbij aan een rapportage van welke activiteiten per doel worden ingezet. Vervolgens wordt per activiteit bekeken of dit bijdraagt aan het doel. Dit hoeft niet (alleen) op basis van harde cijfers, maar kan ook door ervaringen van deelnemers aan activiteiten in kaart te brengen. Het meten van effecten kan dus zowel kwantitatief als kwalitatief. Een voorbeeld van een kwantitatieve meting is bijvoorbeeld het aantal mensen dat gebruik heeft gemaakt van een regeling. Kwalitatieve metingen omvatten bijvoorbeeld ervaringen die mensen delen in een interview of groepsgesprek.

Op deze manier kan per doel uit het beleidsplan inzichtelijk worden gemaakt welke activiteiten worden ingezet. Vervolgens kan per activiteit de bijdrage aan dat doel worden beoordeeld door middel van kwantitatieve en kwalitatieve gegevens. Deze aanpak helpt bij het onderbouwen van keuzes tussen activiteiten, bijvoorbeeld wanneer er minder budget beschikbaar is.

3.3 Belangrijkste partners

Uit interviews blijkt dat de samenwerking tussen de gemeente en ketenpartners in de afgelopen vier jaar aanzienlijk is verbeterd. De gemeente vervult hierin een leidende rol door de samenwerking tussen partners te faciliteren en te versterken. Partners spreken elkaar in werkgroepen en periodieke overleggen en sessies en weten elkaar beter te vinden dan voorheen.

Vertegenwoordigers van maatschappelijke en welzijnsorganisaties uiten zich positief over de samenwerking met de gemeente. Ze beschrijven de samenwerking als erg prettig en soepel, met korte lijntjes. Enkele geïnterviewden benadrukken dat deze positieve ontwikkeling een direct gevolg is van het uitgevoerde rekenkameronderzoek.

De betere samenwerking, regie en duidelijkheid over taken draagt volgens geïnterviewden bij aan een betere ondersteuning van inwoners. Voorbeelden die genoemd worden zijn:

- *“We hebben acht organisaties die hetzelfde regelen voor de inwoners. Voor de inwoners is dat allemaal hetzelfde, die zien niet het verschil tussen de organisatie die het uitvoert. En die organisaties denken er nu over na om van acht verschillende organisaties één poort voor inwoners te creëren. Het eigenbelang van de organisatie gaat ook steeds meer naar de achtergrond. Doel is om de inwoner zo snel mogelijk en goed mogelijk te helpen. Dat ontstaat nu vanuit de groep.”*
- *“Er vindt terugkoppeling plaats van partners die actief zijn in het veld. Zij lopen ergens tegenaan of zien dat mensen ergens tegenaan lopen. De gemeente pakt dit dan op. Niet alles kan direct opgelost worden, maar een deel wel.”*

De geïnterviewde partners geven aan weinig zicht te hebben op de beleidsdoelen van de gemeente. Echter doordat in de subsidieregelingen

duidelijk is vastgelegd met welk doel partners een subsidie ontvangen en dit doel past in het totale beleidsplan, geeft dit geen problemen voor het bereiken van de doelen van de gemeente.

3.4 Regelingen en instrumenten

Door de schuldhulpverlening aan ondernemers voldoet de gemeente aan haar wettelijke taak om dit in te richten. Het blijft echter een doelgroep die niet makkelijk op de overheid afstapt voor ondersteuning bij schulden. Het gebruik van de ondersteuning is daarom beperkt.

3.5 Inzet middelen

Er is meer geld vrijgemaakt voor preventie, vroegsignalering en educatie in de jaren 2022 t/m 2027. De extra kosten die in 2022 en 2023 zijn gemaakt als gevolg van de coronacrisis worden gedekt door niet bestede middelen uit 2021. In de begroting van 2025 waren er verwachte extra kosten als gevolg van extra aanvragen bijzondere bijstand, maar was er ook een verwachte meevaller omdat het aantal mensen dat in aanmerking komt voor individuele inkomensvoetstuk, kleiner is dan gedacht. Daarmee is het een extra impuls aan het armoedebeleid.

4. Terugkoppeling aan de gemeenteraad

4.1 Wijze van terugkoppeling aanbevelingen

De terugkoppeling van aanbevelingen uit onderzoeken van de rekenkamer vindt niet op een gestructureerde wijze plaats. Er wordt bijvoorbeeld geen jaarlijks overzicht verstrekt van de aanbevelingen uit rekenkameronderzoek en de mate waarin deze zijn uitgevoerd.

In enkele beleidsstukken komt in de inleiding terug dat het rekenkameronderzoek de aanleiding was voor het beleidsstuk. Dit geldt echter niet voor alle aanbevelingen. Er zijn ook aanbevelingen uitgevoerd waarbij niet verwezen is naar het rekenkameronderzoek.

Een voorbeeld waar wel een verwijzing is gemaakt, is in de raadsmemo bij het Beleidsplan Armoede en Schulden: *"Eind 2020 heeft een rekenkameronderzoek plaatsgevonden om te bepalen hoe het armoede- en schuldenbeleid binnen de gemeente Sittard-Geleen werkt. In april 2021 zijn de resultaten en aanbevelingen van het onderzoeksrapport met de raad besproken. Tijdens die raadsronde is de afspraak gemaakt om samen met de raad een beleidsplan armoede en schulden te maken."* Ook in het beleidsplan zelf is een voorbeeld terug te vinden van een verwijzing naar een aanbeveling. In het beleidsplan wordt verwezen naar afspraken die zijn gemaakt over prestatie-indicatoren en het meten van effecten. Aan deze afspraken is echter geen vervolg gegeven. De schuldhulpverlening aan ondernemers is een concreet voorbeeld van een aanbeveling die wel is uitgevoerd, maar waarbij in de communicatie naar de gemeenteraad geen expliciete koppeling wordt gemaakt met de oorspronkelijke aanbeveling uit het rekenkameronderzoek. De schuldhulpverlening aan ondernemers wordt behandeld in de collegebrief van week 51, 2023.

4.2 Ervaringen gemeenteraad met terugkoppeling aanbevelingen

De raadsleden geven aan voornamelijk via schriftelijke rapportages en themabijeenkomsten terugkoppeling te krijgen. Eén raadslid geeft aan dat hij of zij geen terugkoppeling heeft ontvangen. De tevredenheid over de terugkoppeling is verdeeld. Raadsleden die ontevreden of neutraal zijn, zouden graag een duidelijk overzicht krijgen of geven aan geen informatie te hebben ontvangen, maar dat wel graag willen ontvangen.

Tabel 4.1 Op welke wijze(n) heeft u terugkoppeling ontvangen over de uitvoering van de aanbevelingen? (Meerdere antwoorden mogelijk).

	Aantal
Schriftelijke rapportages	4
Mondelinge presentaties	1
Themabijeenkomsten	3
Via de begroting	2
Ik heb geen terugkoppeling ontvangen	1

Tabel 4.2 In hoeverre bent u tevreden over de volgende informatievoorziening?

	(helemaal) mee eens	neutraal	(helemaal) niet mee eens	weet niet/geen mening
De informatievoorziening met betrekking tot de opvolging van de aanbevelingen	2	4	2	1

De raadsleden waarderen dat er in de huidige terugkoppeling af en toe wordt gerefereerd aan de aanbevelingen uit het rekenkameronderzoek. Toch zijn de raadsleden ook kritisch en zien zij verbetermogelijkheden met betrekking tot de terugkoppeling. Dit betreft met name een gestructureerde wijze van terugkoppeling, bijvoorbeeld door middel van een dashboard. Er is één raadslid dat daarbij ook kritisch naar zichzelf kijkt en aangeeft dat de raad hier ook actiever naar moet vragen. Een aantal ondervraagde raadsleden uiten dus behoefte te hebben aan meer terugkoppeling over de aanbevelingen.

Deze behoefte aan verbeterde terugkoppeling sluit aan bij de Wet versterking decentrale rekenkamers, die op 1 januari 2023 in werking is getreden. De wet beoogt de kwaliteit van rekenkameronderzoek te vergroten. Eén van de nieuwe artikelen is artikel 185a waarin is aangegeven dat het college jaarlijks een overzicht aan de raad zendt van de aan het college gedane voorstellen van de rekenkamer, vergezeld van zijn standpunt daaromtrent en van de wijze waarop aan de voorstellen vervolg is gegeven.

5. Conclusies en aanbevelingen

5.1 Hoofdconclusie

De centrale vraag in dit onderzoek luidt:

“In welke mate heeft het onderzoek van de rekenkamer voldaan aan het doel dat de rekenkamer daarmee voor ogen had, bijdragen aan een effectief armoede- en schuldhulpverleningsbeleid?”

Geconcludeerd kan worden dat het rekenkameronderzoek heeft bijgedragen aan een effectief armoede- en schuldhulpverleningsbeleid, naast diverse andere factoren die hier ook aan bijdroegen. Zo is mede door het rekenkameronderzoek het beleidsplan Armoede en Schuldhulpverlening 2022-2026 geschreven. De basis van het armoede- en schuldhulpverleningsbeleid staat; de samenwerking met partners op dit gebied loopt goed en de middelen voor de uitvoering van het beleid zijn beschikbaar. De volgende stap is klein beginnen met het meten van effecten van het beleid en inspanningen, dit zichtbaar koppelen aan de beleidsdoelen en hierop cyclisch sturen. Zo wordt het beleid niet alleen merkbaar, maar ook aantoonbaar effectief en voor de gemeenteraad beter controleerbaar.

5.2 Opvolging van aanbevelingen

Meeste aanbevelingen opgevolgd

In deze paragraaf gaan we in op de deelvraag:

“Hoe en in welke mate zijn de aanbevelingen van de rekenkamer overgenomen en opgevolgd?”

Het onderzoek van de rekenkamer bevatte verschillende aanbevelingen, in het huidige onderzoek is gekeken in hoeverre de aanbevelingen, die zijn

overgenomen door het college, zijn opgevolgd. De aanbevelingen op de meeste deelonderwerpen zijn opgevolgd. De aanbevelingen op het gebied van monitoring en effectmeting vrijwel niet. In de volgende deelparagrafen laten we de aanbevelingen per onderwerp zien en beschrijven we per aanbeveling of deze zijn opgevolgd en op welke manier.

5.2.1 Opstellen van beleidsplan

De aanbeveling die betrekking heeft op beleid is opgevolgd. Er is een beleidsplan Armoede en Schulden opgesteld met een heldere definitie van armoede en schulden.

Aanbeveling	Voorstel college om over te nemen?	Opgevolgd?
Beleid		
Maak een beleidsplan voor de periode vanaf 2020. Neem hierin een duidelijke definitie van armoede op.	Voorstel college om niet over te nemen, uiteindelijk toezegging van wethouder om dit wel te doen.	Ja

5.2.2 Monitoring en effectmeting

Vrijwel geen van de aanbevelingen die betrekking hebben op monitoring en effectmeting is opgevolgd. Er zijn geen prestatie-/effectindicatoren vastgesteld, er is geen nulmeting gehouden en de PDCA-cyclus in het armoedebeleid als geheel ontbreekt. De Armoedemonitor die is opgesteld en afgestemd met de gemeenteraad is beperkt en niet gekoppeld aan beleidsdoelen. Er heeft sinds het opstellen van het beleidsplan Armoede en Schulden geen structureel klanttevredenheidsonderzoek plaatsgevonden.

Hoewel monitoring en effectmeting op het gebied van armoedebeleid minder eenvoudig is dan op sommige andere beleidsvelden, zijn er in den lande voorbeelden te vinden van KPI's op dit beleidsveld. De indruk bij de onderzoekers is dat in Sittard-Geleen minder dan in andere gemeenten draagvlak is voor KPI's, meetbare resultaten en PDCA. Een vaker gehoorde uitspraak is 'wij stellen merkbaarheid voor meetbaarheid', maar onderbouwing van die merkbaarheid in relatie tot de gestelde doelen wordt veelal niet gegeven.

Aanbeveling	Voorstel college om over te nemen?	Opgevolgd?
Monitoring en effecten		
Richt een monitor in om het effect van de interventies van het armoedebeleid te meten. Start de nieuwe beleidsperiode met een nulmeting. Daarnaast wordt de mate waarin inwoners met een laag inkomen gebruikmaken van de inkomensondersteunende maatregelen gemonitord.	Aangepast overgenomen: wel om een monitor in te richten, maar niet om doelgroepen in kaart te brengen.	Deels
Probeer de effecten van het beleid meetbaar te maken door formulering van indicatoren. Baken daarbij duidelijk af hoever de invloed van de gemeente gaat. Benoem ook de meer kwalitatieve doelstellingen waarop op inspanningsverplichting wordt verantwoord. Maak daarbij gebruik van leerpunten uit de ontwikkeling van de effectmeting voor schuldhulpverlening. Breng de vergelijkingen met voorgaande periodes.	Ja	Nee
Monitor vervolgens de indicatoren en gebruik deze weer als input voor verbeteringen in het beleid of de uitvoering. Op dat moment gaat de PDCA-cyclus transparanter werken.	Ja	Nee
Ontwikkel vanuit de doelstellingen prestatie-indicatoren die een duiding geven over de effecten van beleid. Ga daarbij niet uit van de inspanningsverplichting, maar van het te bereiken effect. Dit kan door bijvoorbeeld een samenloop van inspanningsverplichtingen als indicator te nemen.	Ja	Nee

Ga in het algemeen door met het uitvoeren van klanttevredenheidsonderzoeken om de effecten te meten. Zorg daarbij enerzijds voor een vaste set aan vragen om een trend te kunnen meten, en meet anderzijds ook afwisselend specifieke onderdelen waar bijzondere aandacht voor is.	Ja	Nee
Toets de plannen op de mate waarin de doelstellingen vertaald zijn naar prestatie-indicatoren en welke waarden aan deze indicatoren worden toegekend. Indien het niet mogelijk is om een indicator aan een doelstelling te koppelen, geef aan hoe er wel gerapporteerd kan worden over voortgang of effect.	Ja	Nee

5.2.3 Samenwerking en regie

De aanbevelingen die betrekking hebben op **samenwerking en regie** zijn opgevolgd. De samenwerking met partners is geïntensiveerd mede door middel van de werkgroep bestaanszekerheid. Rollen en subsidiedoelen zijn helder en de regierol van de gemeente wordt actiever ingevuld. Partners waarmee wordt samengewerkt zijn hier tevreden over.

Aanbeveling	Voorstel college om over te nemen?	Opgevolgd?
Samenwerking en regie		
Ga in gesprek met de ketenpartners voor verdere verbetering van de samenwerking en de werkwijze tussen de ketenpartners onderling en tussen de gemeente en de ketenpartners.	Aangepast overnemen: wel het gesprek met de ketenpartners voor de samenwerking, maar niet over het verschil tussen de beleving en feitelijke cijfers.	Ja
Investeer in betekenis geven aan de gemeentelijke regiefunctie, binnen de gemeente maar ook samen met de maatschappelijke partners.	Aangepast overnemen: de gemeente gaat kijken wat maatschappelijke partners er onder verstaan en wat de gemeente daarin kan betekenen.	Ja
Ga na of en wat er dan anders dient te gaan ten opzichte van de huidige invulling van de regierol van de gemeente.	Ja	Ja
Bij organisaties waar een subsidierelatie mee is op het gebied van armoede en schulden wordt transparant gemaakt wat de doelen en taken zijn. Daarnaast wordt gekeken of Burgerkracht Limburg organisaties kan ondersteunen om dit helder te krijgen.	Aangepast overnemen: Alleen als er een subsidierelatie is maar geeft de gemeente aan dan zijn doelen en taken ook bekend.	Ja

5.2.4 Instrumenten en regelingen

De aanbeveling die betrekking heeft op **instrumenten en regelingen**, namelijk het opzetten van schuldhulpverlening voor zzp'ers en ondernemers is opgevolgd. De schuldhulpverlening voor ondernemers, overigens inmiddels een wettelijke taak van gemeenten, is opgezet en geborgd via gespecialiseerde bureaus.

Aanbeveling	Voorstel college om over te nemen?	Opgevolgd?
Instrumenten en regelingen		
Zzp'ers en ondernemers met schulden vallen nu tussen wal en schip. Hiervoor dient een aparte opdracht te worden verstrekt. Het helpen van ondernemers met schulden vereist specifieke expertise. De instroom vanuit bijvoorbeeld Tozo kan extra inzichten opleveren voor de gemeente omtrent het vormgeven van deze dienstverlening. Benut die kans.	Ja	Ja

5.2.5 Begroting

De aanbeveling die betrekking heeft op de **begroting** is opgevolgd. Er is rekening gehouden met volumetoename en extra middelen voor preventie/vroegsignalering in de begroting. De middelen richting de Kredietbank Limburg die veel taken op het gebied van preventie, vroegsignalering en educatie uitvoert zijn structureel opgehoogd.

Aanbeveling	Voorstel college om over te nemen?	Opgevolgd?
Instrumenten en regelingen		
De ambitie om de cirkel van armoede te doorbreken en meer verborgen doelgroepen te bereiken, kan op kortere termijn betekenen dat de kosten van de regelingen behoorlijk kunnen gaan stijgen. Dit is dus een potentieel financieel risico. Op de langere termijn kunnen de kosten dan eventueel gaan dalen. Hou hier rekening mee in de begroting. Dit geldt ook voor financiële gevolgen van de coronacrisis.	Ja	Ja

5.2.6 De informatievoorziening aan de gemeenteraad

De aanbeveling rondom **de informatievoorziening aan de gemeenteraad** is gedeeltelijk opgevolgd. Er zijn verschillende kanalen waarlangs de gemeenteraad informatie ontvangt. Terugkoppeling verloopt bijvoorbeeld via themasessies en losse raadsinformatiebrieven. Op verzoek van de gemeenteraad is een Armoedemonitor opgesteld. Deze bevat beperkte informatie, ook als de Armoedemonitor van de gemeente Sittard-Geleen vergeleken wordt met andere gemeenten. De informatie is daarmee versnipperd en een duidelijke structuur ontbreekt. Er is geen koppeling met beleidsdoelen en effecten in de informatie die verstuurd wordt waardoor het lastig is voor de raad om vanuit zijn controlerende rol het overzicht te behouden en de voortgang op het beleidsplan in zicht te houden. Raadsleden ervaren mogelijk daardoor beperkt zicht op voortgang van het beleidsplan en de effecten ervan.

Aanbeveling	Voorstel college om over te nemen?	Opgevolgd?
Informatie naar de gemeenteraad		
Maak duidelijke afspraken over de informatieproducten die in elke fase rond besluitvorming opgeleverd dienen te worden. Maak ook afspraken als gemeenteraad hoe, wanneer en op welke wijze men geïnformeerd wil worden over de voortgang. Neem als gemeenteraad het initiatief hierin.	Ja	Deels

5.3 Effecten van aanbevelingen

In deze paragraaf gaan we in op de deelvraag:

Wat is het effect dat is bereikt door het uitvoeren van de aanbevelingen?

De opvolging van de aanbevelingen van het rekenkameronderzoek heeft vooral geleid tot betere randvoorwaarden voor het armoede- en schuldhelpverleningsbeleid. Het heeft echter niet geleid tot aantoonbare effecten op de doeltreffendheid daarvan.

Er zijn duidelijke verbeteringen in het proces en de samenwerking, maar vanwege het gebrek aan monitoring is niet vast te stellen of en in welke mate deze hebben geleid tot een effectiever beleid voor inwoners. Enkele raadsleden ervaren verbetering in het armoede- en schuldenbeleid, maar objectieve onderbouwing ontbreekt.

Wat er zichtbaar/merkbaar is van de opvolging van de aanbevelingen in de uitvoering:

- Er is een beleidsplan 2022-2026 vastgesteld dat richting geeft.
- Samenwerking en regie zijn duidelijk versterkt (structureel overleg met partners, rol Vidar, heldere subsidiekaders).
- Schuldhulp voor ondernemers is ingericht.
- Er is extra budget vrijgemaakt voor preventie, vroegsignalering en KBL.

Wat ontbreekt er, waardoor effecten van het beleid niet aantoonbaar zijn:

- De kernaanbevelingen van de rekenkamer over meten en monitoren zijn niet uitgevoerd: geen nulmeting, geen set prestatie-indicatoren, geen PDCA-cyclus, geen structureel klanttevredenheidsonderzoek.
- De Armoedemonitor is beperkt en niet gekoppeld aan beleidsdoelen.
- Terugkoppeling aan de raad is vooral activiteit- en outputgericht, niet effectgericht. Het zicht op doelbereik en voortgang van het beleidsplan ontbreekt.

5.4 Terugkoppeling over opvolging aanbevelingen

Terugkoppeling over opvolging aanbevelingen versnipperd en niet compleet

In deze deelparagraaf gaan we in op de deelvraag:

Op welke wijze heeft er terugkoppeling aan de raad plaatsgevonden over de uitvoering van de aanbevelingen?

De terugkoppeling over de opvolging van aanbevelingen aan de gemeenteraad is onvoldoende gestructureerd. Er is geen vaste, jaarlijkse rapportage over (de status van) alle aanbevelingen. Verwijzingen naar de opvolging van aanbevelingen zijn ad hoc en verspreid over themasessies, brieven en memo's.

5.5 Verbeteren opvolging aanbevelingen

Verbetering mogelijk om te zorgen voor opvolging aanbevelingen

In deze deelparagraaf gaan we in op de deelvraag:

Hoe kunnen gemeenteraad, college en de rekenkamer zelf de opvolging van aanbevelingen verder verbeteren?

Er zijn verbeteringen mogelijk om te zorgen dat aanbevelingen van de rekenkamer makkelijker kunnen worden opgevolgd door de gemeente. Ten eerste door per aanbeveling een expliciete raadsuitspraak vast te leggen maar ook door de (jaarlijkse) rapportage over de opvolging van aanbevelingen in samenspraak met de raad door te ontwikkelen. Maar ook door als rekenkamer in het onderzoek waar mogelijk concrete handvatten of voorbeelden te geven hoe de aanbevelingen kunnen worden opgevolgd.

5.6 Aanbevelingen

Op basis van de conclusies doen wij de volgende aanbevelingen:

Besluitvorming en opvolging rekenkamervoorstellen	
1. Leg per rekenkameronderzoek per aanbeveling een expliciete raadsuitspraak vast.	College
2. Ontwikkel de rapportage conform artikel 185a door.	College
3. Bied waar mogelijk in het onderzoek concrete handvatten of voorbeelden t.b.v. de aanbevelingen.	Rekenkamer
Compact en realistisch monitoringsstelsel	
4. Om de voortgang op het beleidsplan inzichtelijk te maken bevelen wij aan om een compact en realistisch monitoringsstelsel in te richten. Stel een kleine mix van kwantitatieve en kwalitatieve kernindicatoren vast die direct aan de beleidsdoelen zijn gekoppeld, met duidelijke reikwijdte van gemeentelijke invloed.	College

5. Om te laten zien dat het beleid merkbaar is voor burgers, richt periodiek klanttevredenheids- en ervaringsonderzoek in.	College
6. Wanneer (evaluaties van) pilots of projecten uitgevoerd worden, leg dan de relatie met het beleidsplan.	College
Raad en informatievoorziening	
7. Zorg voor meer structuur in de informatievoorziening naar de raad.	College
8. Deel rapportages van klanttevredenheidsonderzoeken of ervaringen van cliënten ook met de raad.	College

5.6.1 Besluitvorming en opvolging rekenkamervoorstellen

1. Leg bij rekenkameronderzoek per aanbeveling een expliciete raadsuitspraak vast

In dit onderzoek was duidelijk wat bij het originele onderzoek de aanbevelingen van de rekenkamer waren en wat het college voorstelde met betrekking tot het overnemen van aanbevelingen. Er is echter geen expliciet raadsbesluit te vinden over het wel of niet overnemen van het voorstel van de raad. We bevelen daarom aan om voortaan op gestructureerde wijze vast te leggen voor wie de aanbeveling geldt, of de aanbeveling wordt overgenomen of niet door de raad en wanneer hier een besluit over is genomen. Aanvullend kan desgewenst nog informatie vastgelegd worden over de termijn van opvolging van de aanbeveling en wie de eigenaar is binnen het college. Dit kan dan in de vorm van een openbare actielijst.

2. Ontwikkel de rapportage conform artikel 185a door

Koppel expliciet terug richting alle raadsleden (breder dus dan de commissie B&V) over de uitvoering van aanbevelingen. Sinds kort (rekening 2024) gebeurt dit al via een paragraaf in de gemeenterekening (wettelijk verplicht). De aanbeveling is om deze paragraaf in samenspraak met de commissie B&V en de griffie de komende jaren door te ontwikkelen zodat deze maximaal aansluit bij de behoefte van de raad.

3. Biedt concrete handvatten in aanbevelingen

De gemeenteambtenaren hebben aangegeven dat voor de opvolging van

aanbevelingen die de rekenkamer doet het helpt als deze concrete handvatten bieden. Hoewel niet altijd mogelijk of opportuun is dit wel iets wat, al dan niet voorbeeldsgewijs, in toekomstige onderzoeken meegenomen kan worden.

5.6.2 Compact en realistisch monitoringsstelsel

4. Om de voortgang op het beleidsplan inzichtelijk te maken bevelen wij aan om een compact en realistisch monitoringsstelsel in te richting. Stel een kleine, mix van kwantitatieve en kwalitatieve kernindicatoren vast die direct aan de beleidsdoelen zijn gekoppeld, met duidelijke reikwijdte van gemeentelijke invloed.

De invloed van de gemeente op armoede is beperkt en armoedebeleid is complex, het hangt met veel verschillende factoren samen, die zich gedeeltelijk ook buiten de invloedssfeer van de gemeente bevinden. Toch bevelen wij aan om een duidelijker zicht te houden op de voortgang van het beleidsplan armoede en schuldhulpverlening. Wij herhalen onze aanbeveling uit 2021 om meer aandacht te hebben voor PDCA, monitoring en meetbaarheid.

Om de voortgang op het beleidsplan inzichtelijk te maken bevelen wij aan om een compact en realistisch monitoringsstelsel in te richting. Stel een kleine, mix van kwantitatieve en kwalitatieve kernindicatoren vast die direct aan de beleidsdoelen zijn gekoppeld, met duidelijke reikwijdte van gemeentelijke invloed. Een deel van de mogelijke kernindicatoren wordt gedeeld met de raad maar is versnipperd. Om een beter zicht te houden is het goed dit te centraliseren en aan te geven bij welk doel uit het beleidsplan deze indicator hoort. Daarnaast is een kwalitatieve reflectie op de voortgang van het beleidsplan van toegevoegde waarde. Hierbij kan gebruik worden gemaakt van voorbeelden uit andere gemeenten.

Voorbeeld kernindicatoren

- Bereik: % huishoudens $\leq$ 120% sociaal minimum dat ten minste één relevante minimaregeling gebruikt.
- Vroegsignalering: mediane tijd tot eerste contact; % urgente meldingen met geaccepteerde hulp binnen 14 dagen.
- Schuldhulp: % trajecten met duurzame stabiliteit 12 maanden na afsluiting; herinstroom binnen 12 maanden.
- Kinderen: deelnamegraad kindregelingen/sport-cultuur; rapportage over meedoen/gezondheid
- Beleving: % deelnemers dat aangeeft "beter rond te kunnen komen" en "weet waar ik terecht kan" na interventie.

- Wijkbeeld: spreiding van armoederisico en regelingengebruik per wijk.

5. Om te laten zien dat het beleid merkbaar is voor burgers, richt periodiek klanttevredenheids- en ervaringsonderzoek in

De gemeente heeft eerder klanttevredenheidsonderzoek uitgevoerd. Daarnaast zijn er op ad hoc basis groepsgesprekken met bijvoorbeeld ervaringsdeskundigen. Omdat de gemeente het belangrijk vindt dat het beleid merkbaar is voor inwoners past hierin de uitvoering van structureel periodiek klanttevredenheids- en ervaringsonderzoek. Dan is de merkbaarheid van beleid ook inzichtelijk.

Maak een korte vaste set vragen voor trends eventueel aangevuld met thematische verdiepingen. Deze thematische verdiepingen kunnen ook kwalitatief worden ingestoken door bijvoorbeeld interviews of groepsgesprekken. Ook hier geldt dat er in andere gemeenten verschillende voorbeelden zijn.

6. Wanneer (evaluaties van) pilots of projecten uitgevoerd worden, leg dan de relatie met het beleidsplan.

In het kader van het beleidsplan worden verschillende pilots en projecten uitgevoerd. Daar worden ook evaluaties van uitgevoerd maar er wordt in deze evaluaties geen relatie gelegd met de doelen uit het beleidsplan waar deze betrekking op hebben. Hierdoor ontstaat een versnipperd beeld en is het moeilijk om overzicht te behouden op de voortgang van het beleidsplan.

Wanneer (evaluaties van) pilots of projecten uitgevoerd worden, leg dan de relatie met het beleidsplan. Aan welk doel in het beleidsplan moet het bijdragen en maak inzichtelijk, dit kan ook kwalitatief, in hoeverre het bijdraagt aan dit doel. Zo ontstaat er een overzicht van de verschillende manieren waarop invulling wordt gegeven aan het beleidsplan.

5.6.3 Raad en informatievoorziening

7. Zorg voor meer structuur in de informatievoorziening naar de gemeenteraad

Op dit moment vindt de rapportage naar de gemeenteraad op verschillende manieren plaats. Het is versnipperd en de relatie van de informatie met het beleidsplan wordt niet altijd gelegd. Om beter overzicht te houden op de voortgang van het beleidsplan stellen wij voor om een vast rapportageprotocol vast te stellen.

Spreek bijvoorbeeld met de raad een standaard informatiepakket af: een dashboardlink naar de (doorontwikkelde) Armoedemonitor en jaarlijks een compacte managementsamenvatting met voortgang per doel, afwijkingen en voorgestelde bijsturing.

De jaarlijkse themasessie kan aanvullend worden ingericht als verdieping op de compacte managementsamenvatting door er één of twee projecten uit te lichten. Of door ervaringsdeskundigen aan het woord te laten.

8. Deel rapportages van klanttevredenheidsonderzoeken of ervaringen van cliënten ook met de gemeenteraad.

In de periode na het vaststellen van het beleidsplan hebben er geen klanttevredenheidsonderzoeken meer plaatsgevonden. De gemeentelijke ambtenaren geven aan dat er wel gesprekken hebben plaatsgevonden met ervaringsdeskundigen over het beleid. Dit wordt echter niet gedeeld met de raad.

Omdat juist de merkbaarheid van beleid belangrijk wordt gevonden bevelen wij aan om deze rapportages van klanttevredenheidsonderzoeken of ervaringen van cliënten ook met de raad te delen.

6. Bestuurlijke reactie

Rekenkamer Commissie Sittard-Geleen
T.a.v. secretaris, Mw. D. Steens
Postbus 18
6130 AA Sittard

Cluster
Uw brief van
Uw kenmerk
Ons kenmerk
Behandeld door
Telefoon
Onderwerp

Bestuurlijke reactie "rapport doorwerking armoedebeleid" van de Rekenkamer

Sittard-Geleen, 15 januari 2026

VERZONDEN 15 JAN, 2026

Geachte leden van de Rekenkamer Commissie,

Met belangstelling hebben we kennis genomen van het onderzoeksrapport over de doorwerking van het rekenkameronderzoek naar het armoedebeleid in Sittard-Geleen. In deze brief vindt u de bestuurlijke reactie op de conclusies en aanbevelingen in dit rapport.

Complexe opgave in een dynamische periode

In 2021 verrichtte de Rekenkamer een onderzoek naar het armoedebeleid in Sittard-Geleen. De daarop volgende jaren kenmerkten zich als een dynamische periode. De bestaanszekerheid van onze inwoners stond zwaar onder druk als gevolg van de hoge inflatie, waardoor energiekosten, woonlasten en de prijs voor boodschappen de pan uit rezen. Ook de na-ijleffecten van de coronacrisis hadden hun uitwerking. Gemeenten werden geconfronteerd met de implementatie en uitvoering van regelingen om de pijn van de inflatie te verzachten, zoals de energietoeslag en de TONK-regeling. Ook kregen gemeenten een taak in de ondersteuning van gedupeerden van de kinderopvangtoeslagaffaire. Al deze ontwikkelingen hebben ons uitgedaagd om onze middelen en aandacht te richten op de acute ondersteuning van onze inwoners om deze problemen het hoofd te bieden, keuzes te maken en te herprioriteren. Deze uitdagingen erkent u in uw rapport.

Daarnaast geeft u aan dat de invloedssfeer van gemeenten op armoede beperkt is en dat armoede een complex probleem is dat met veel verschillende factoren in andere leefgebieden verweven is. De nuance die u hiermee aanbrengt aan het rapport zien wij als waardevol.

Desalniettemin zijn we erin geslaagd om een gedegen beleidsplan armoede en schulden te formuleren en hier vervolgens uitvoering aan te geven. Ook is er een stevige impuls gegeven aan de samenwerking met onze (maatschappelijke) partners. Zo is er ruim draagvlak en samenkracht ontstaan om onze inwoners beter te informeren, bereiken en ondersteunen. Problemen die onze partners of wij in de praktijk tegen komen, kunnen snel opgepakt worden.

Postadres: Postbus 18, 6130 AA Sittard-Geleen ☎ 14 046 (vanuit buitenland +31 46 477 77 77) | www.sittard-geleen.nl

Aanbevelingen

Natuurlijk zijn er altijd zaken die beter kunnen. Dat geldt ook voor ons armoedebeleid. Deze verbeterpunten schetst u in uw onderzoeksrapport en deze nemen wij graag ter harte. Wij danken u voor het onderzoek rondom dit belangrijke thema en voor de mogelijkheid om met deze reactie onze blik op het thema en het beeld dat in de bevindingenrapportage wordt geschetst, te delen met de gemeenteraad.

In de bijlage gaan wij in op de aanbevelingen die in het rapport zijn opgenomen.

Hoogachtend,

Burgemeester en wethouders van Sittard-Geleen,

mr. J. Th. C. M. Verheijen,
burgemeester

drs. L. J. F. P. Busschops,
gemeentesecretaris/algemeen directeur

Bijlage

Bestuurlijke reactie per aanbeveling in rapport “Onderzoek naar de doorwerking van het rekenkameronderzoek naar het armoedebeleid in Sittard-Geleen”

BESTUURLIJKE REACTIE PER AANBEVELING	
Besluitvorming en opvolging rekenkamervoorstellen	
Aanbeveling	Reactie
1	<p>Leg per Rekenkameronderzoek per aanbeveling een expliciete raadsuitspraak vast.</p> <p>Aanbeveling wordt overgenomen.</p> <p>De rekenkamer stelt op grond van haar rol en verantwoordelijkheid het raadsvoorstel op en formuleert de beslispunten hierin. Dit op basis van de aanbevelingen uit het onderzoek en de bestuurlijke reactie van het college. Het college (via de organisatie) is bereid om samen met de rekenkamer en de griffie mee te denken in de uitvoering van deze aanbeveling om beslispunten zo duidelijk en gestructureerd mogelijk te formuleren.</p>
2	<p>Ontwikkel de rapportage conform artikel 185a Gemeentewet door.</p> <p>Aanbeveling wordt overgenomen.</p> <p>Deze aanbeveling betreft het actief terugkoppelen over de opvolging van de overgenomen aanbevelingen van afgeronde rekenkameronderzoeken. We hebben dit in de jaarrekening 2024 voor het eerst gedaan, in overeenstemming met de gemeentewet en een aantal handreikingen hierover van de landelijke vereniging van rekenkamers. In de komende jaarrekeningen geven hier een vervolg aan.</p>
3	<p>Bied waar mogelijk in het rekenkameronderzoek concrete handvatten of voorbeelden t.b.v. de aanbevelingen</p> <p>Actie vanuit de Rekenkamer.</p>
Compact en realistisch monitoringsstelsel	
Aanbeveling	Reactie
4	<p>Richt een compact en realistisch monitoringsstelsel in om de voortgang op het beleidsplan inzichtelijk te maken. Stel hiertoe een kleine mix van kwantitatieve en kwalitatieve kernindicatoren vast die direct aan de beleidsdoelen zijn gekoppeld, met duidelijke reikwijdte van gemeentelijke</p> <p>Aanbeveling wordt overgenomen.</p> <p>In 2026 wordt een nieuw Beleidsplan Armoede en Schulden voor de periode 2027 en verder opgesteld. Dit proces zal net als in 2021 op een participatieve manier worden vormgegeven met (maatschappelijke) partners en de raad.</p>

	invloed.	Onderdeel van dit proces is het gezamenlijk vaststellen van doelen en activiteiten, met daaraan gekoppeld relevante kwantitatieve en kwalitatieve indicatoren, zoals bijvoorbeeld genoemd op pagina 31 van het “rapport doorwerking armoede”. Voor zover mogelijk wordt de betreffende informatie in één overzicht weergegeven.
5	Richt een periodiek klanttevredenheids- en ervaringsonderzoek in om te laten zien dat het beleid merkbaar is voor burgers.	Aanbeveling wordt overgenomen. In 2026 wordt een nieuw Beleidsplan Armoede en Schulden voor de periode 2027 en verder opgesteld. Het periodiek opnemen van klanttevredenheidsonderzoeken wordt hierin opgenomen.
6	Leg bij activiteiten, (evaluaties van) pilots of projecten nadrukkelijk de relatie met de doelen in het beleidsplan	Aanbeveling wordt overgenomen. Daar waar het specifieke pilots, projecten of activiteiten zijn die een relatie hebben met het beleidsplan zal deze relatie gelegd worden.
Raad- en informatievoorziening		
	Aanbevelingen	Reactie
7	Zorg voor meer structuur in de informatievoorziening naar de raad	Aanbeveling wordt deels overgenomen. Zoals ook de Rekenkamer onderkent op pagina 31 (De invloed...gemeente bevinden) hebben we als gemeente te maken met complexe problematiek, in een omgeving die constant in beweging is en waarbij we vaak afhankelijk zijn van ontwikkelingen die buiten ons als gemeente gelegen zijn. Het college maakt daarbij ten alle tijden een zo goed mogelijke inschatting wat de meest gepaste wijze is om de raad te informeren en te betrekken om op die manier haar rol en verantwoordelijkheid te nemen. De raad zal overeenkomstig de toezegging op aanbeveling 2, jaarlijks geïnformeerd worden in een RIB over de opvolging van de aanbevelingen van de gemeentelijke rekenkamer.
8	Deel rapportages van klanttevredenheidsonderzoeken of	Deze aanbeveling wordt overgenomen.

	ervaringen van cliënten ook met de raad	Deze rapportages worden gedeeld met de raad. Zie beantwoording aanbeveling 5.
--	---	--

7. Nawoord

Geachte leden van de gemeenteraad,

De Rekenkamer dankt het college voor haar bestuurlijke reactie op dit doorwerkonderzoek. In haar bestuurlijke reactie onderschrijft het college 6 van de 7 aanbevelingen. De aanbeveling 'Zorg voor meer structuur in de informatievoorziening naar de raad' wordt deels door het college overgenomen. Het college geeft aan dat ze ten alle tijde een zo goed mogelijke inschatting maakt wat de meest gepaste wijze is om de raad te informeren en te betrekken om op die manier haar rol en verantwoordelijkheid te nemen. De raad zal jaarlijks geïnformeerd worden in een RIB over de opvolging van de aanbevelingen van de gemeentelijke rekenkamer.

De Rekenkamer wil vooral meegeven om samen met de raad tot duidelijke en gedragen afspraken te komen over de terugkoppeling over de uitvoering van rekenkamer aanbevelingen om zo aan de informatiebehoefte van de raad te voldoen.

Ten aanzien van aanbeveling die tot de rekenkamer is gericht, 'Bied waar mogelijk in het rekenkameronderzoek concrete handvaten of voorbeelden t.b.v. de aanbevelingen' zal de rekenkamer, hoewel dit niet altijd mogelijk of opportuun is, dit al dan niet voorbeeldsgewijs, in toekomstige onderzoeken meenemen.

Wij danken de ambtelijke organisatie, het college, de raad en alle andere betrokkenen voor hun constructieve bijdrage aan dit onderzoek.

Wij hopen dat dit rapport leidt tot een vruchtbare bespreking in uw gemeenteraad.

Bijlage A: Overzicht geraadpleegde documenten

- Kaderbrief Gemeente Sittard-Geleen 2024
- Programmabegroting 2025 (inclusief amendementen)
- Programmabegroting 2024
- Programmabegroting 2023
- Programmabegroting 2022
- Beleidsplan Armoede en Schuldhulpverlening 2022-2026
- Aanvalsplan vroegsignalering schulden 2021 en verder
- Evaluatierapport vroegsignalering schulden
- Diverse raadsinformatiebrieven
- Diverse collegebrieven
- Diverse raadsmemo's

KBL

- Begrotingswijziging KBL 2021
- Begrotingswijziging KBL 2022
- Begrotingswijziging KBL 2023
- Meerjarenbegroting KBL 2022-2024
- Meerjarenbegroting KBL 2023-2025
- Meerjarenbegroting KBL 2024-2026
- Meerjarenbegroting KBL 2025-2027

Themasessies

- Presentatie themasessie Armoede en Schulden
- Presentatie themasessie Op de rit en Samen kundig
- Presentatie themasessie Dashboard Sociaal Domein

Bijlage B: Geïnterviewde organisaties

Organisatie	Functie
Gemeente Sittard-Geleen	Wethouder
Gemeente Sittard-Geleen	Strategisch Beleidsadviseur
Vidar	Beleidsmedewerkers en Teamleider
Partners in Welzijn	Programmamanager Sociaal werk en Manager Partners in Welzijn
Kredietbank Limburg	Regiomanager
Buurtgezinnen	Coördinator
Sociaal Overleg	Voorzitter

Bijlage C: Overzicht overgenomen aanbevelingen

In onderstaande tabel staat per aanbeveling het voorstel van het college over het overnemen van de aanbevelingen. Wij gaan er in dit onderzoek vanuit dat dit voorstel is overgenomen door de raad behalve op aanbeveling nummer 3. In de ronde in de raad op 8 en 12 april 2021 doet wethouder Schmitz de toezegging om beleid op te stellen voor armoede en schulden. Hier is expliciet afgeweken van het voorstel van het college. Over de andere aanbevelingen hebben wij geen verslaglegging over de besluitvorming kunnen vinden.

Tabel C.1 Aanbevelingen rekenkameronderzoek

Aanbeveling	Voorstel van College
Kerngegevens	
1. Richt een monitor in om de doelgroepen van het armoedebeleid en schuldhulpverlening in beeld te krijgen. Start de nieuwe beleidsperiode met een nulmeting. Richt de aandacht daarbij ook op de groep die in langdurige armoede zit en op de in- en uitstroom: welke groepen stromen in of uit en welke rol speelt het beleid daarin?	Aangepast overnemen: wel om een monitor in te richten, maar niet om doelgroepen in kaart te brengen.
2. Ga in gesprek met de ketenpartners over de ervaringen rond de complexiteit van de problematiek en omvang van de doelgroep om meer grip te krijgen op het verschil tussen de beleving en feitelijke cijfers. De resultaten van het gesprek kunnen gebruikt worden voor verdere verbetering van de samenwerking en de werkwijze tussen de ketenpartners onderling en tussen de gemeente en de ketenpartners.	Aangepast overnemen: wel het gesprek met de ketenpartners voor de samenwerking, maar niet over het verschil tussen de beleving en feitelijke cijfers.

Beleid en monitoring

3. Maak een beleidsplan voor de periode vanaf 2020. Neem hierin een duidelijke definitie van armoede op.

Niet overnemen.

4. Probeer de effecten van het beleid meetbaar te maken door formulering van indicatoren. Baken daarbij duidelijk af hoever de invloed van de gemeente gaat. Benoem ook de meer kwalitatieve doelstellingen waarop op inspanningsverplichting wordt verantwoord. Maak daarbij gebruik van leerpunten uit de ontwikkeling van de effectmeting voor schuldhulpverlening. Breng de vergelijkingen met voorgaande periodes.

Overnemen.

5. Monitor vervolgens de indicatoren en gebruik deze weer als input voor verbeteringen in het beleid of de uitvoering. Op dat moment gaat de PDCA-cyclus transparanter werken.

Overnemen.

Belangrijkste partners/ cumulatie van regelingen

6. Investeer in betekenis geven aan de gemeentelijke regiefunctie, binnen de gemeente maar ook samen met de maatschappelijke partners.

Aangepast overnemen: de gemeente gaat kijken wat maatschappelijke partners er onder verstaan en wat de gemeente daarin kan betekenen.

7. Ga na of en wat er dan anders dient te gaan ten opzichte van de huidige invulling van de regierol van de gemeente.

Overnemen.

8. Schep transparantie in de doelen en taken van alle organisaties die actief zijn op het terrein van armoedebestrijding en schuldhulpverlening.

Aangepast overnemen: Alleen als er een subsidierelatie is maar geeft de gemeente aan dan zijn doelen en taken ook bekend.

Welke middelen heeft de gemeente ingezet en beschikbaar in de strijd tegen armoede

9. De begroting is gebaseerd op realisatie in de afgelopen periode en voor een deel verwachtingen. Het is nu niet duidelijk waar de verwachtingen precies op gebaseerd zijn. Onderbouw deze verwachtingen helder in de begroting.

Niet overnemen.

10. Breng de kosten van de kwijtschelding van lokale belastingen en heffingen ook onder bij het armoedebeleid. Dit geeft nog meer inzicht in de totale kosten van het armoedebeleid.

Niet overnemen.

11. De ambitie om de cirkel van armoede te doorbreken en meer verborgen doelgroepen te bereiken, kan op kortere termijn betekenen dat de kosten van de regelingen behoorlijk kunnen gaan stijgen. Dit is dus een potentieel financieel risico. Op de langere termijn kunnen de kosten dan eventueel gaan dalen. Hou hier rekening mee in de begroting. Dit geldt ook voor financiële gevolgen van de coronacrisis.

Overnemen.

Regelingen en instrumenten armoedebeleid en schuldhulpverlening

12. Voor initiatieven als de voorlichtingen op de (regionaal georiënteerde) middelbare en mbo-scholen en het convenant met bewindvoerders is het efficiënter als deze door alle gemeenten die deelnemen aan de KBL zou worden gevolgd. Werk aan verbreding van deze initiatieven in de regio.

Niet overnemen.

<p>13. Zzp'ers en ondernemers met schulden vallen nu tussen wal en schip. Hiervoor dient een aparte opdracht te worden verstrekt. Het helpen van ondernemers met schulden vereist specifieke expertise. De instroom vanuit bijvoorbeeld Tozo kan extra inzichten opleveren voor de gemeente omtrent het vormgeven van deze dienstverlening. Benut die kans.</p>	Overnemen.	Overnemen.
<p>14. Ontwikkel vanuit de doelstellingen prestatie-indicatoren die een duiding geven over de effecten van beleid. Ga daarbij niet uit van de inspanningsverplichting, maar van het te bereiken effect. Dit kan door bijvoorbeeld een samenloop van inspanningsverplichtingen als indicator te nemen. Een voorbeeld voor Kansen voor alle kinderen is dat een zo groot mogelijk deel van de doelgroep wordt bereikt en dat duidelijk is op welke wijze het bestede budget bij kinderen bijdraagt aan de participatie en gezondheid van kinderen. Dit kan dan gemeten worden door bijvoorbeeld peilingen onder deze groepen.</p>	Overnemen.	Overnemen.
<p>15. Ga in het algemeen door met het uitvoeren van klanttevredenheidsonderzoeken om de effecten te meten. Zorg daarbij enerzijds voor een vaste set aan vragen om een trend te kunnen meten, en meet anderzijds ook afwisselend specifieke onderdelen waar bijzondere aandacht voor is.</p>	Overnemen.	Voorstel college overgenomen

Op welke wijze wordt de gemeenteraad betrokken bij en geïnformeerd over de doelstellingen, uitvoering, de resultaten en de inzet van middelen van het armoedebeleid?

16. Maak duidelijke afspraken over de informatieproducten die in elke fase rond besluitvorming opgeleverd dienen te worden. Maak ook afspraken als gemeenteraad hoe, wanneer en op welke wijze men geïnformeerd wil worden over de voortgang. Neem als gemeenteraad het initiatief hierin.	Hier gaat het college over in gesprek met de raad.	Vorstel college overgenomen
--	--	-----------------------------

17. Toets de plannen op de mate waarin de doelstellingen vertaald zijn naar prestatie-indicatoren en welke waardes aan deze indicatoren worden toegekend. Indien het niet mogelijk is om een indicator aan een doelstelling te koppelen, geef aan hoe er wel over gerapporteerd kan worden over voortgang of effect.	Hier gaat het college over in gesprek met de raad.	Vorstel college overgenomen
--	--	-----------------------------

Rekenkamer
Sittard-Geleen